

Valtiotieteellisen tiedekunnan valintakoe 2005

Talous- ja sosiaalhistoria/arvosteluperusteet

1. (6p.)

Vastauksessa on tuotava esille se, että suhtautuminen maalaisköyhälistöön, ja maalaisköyhälistön asema ylipäättään, ei muuttunut kovinkaan paljon, ja että vuoden 1879 lainmuutos ei myöskään tuonut muutosta asiaan. Lisäksi on mainittava Morgonbladetissa vuonna 1851 julkaistu artikkelisarja, joka pohdiskeli köyhäinhuollon eri keinoja ja päämääriä. On myös mainittava vuonna 1857 tapahtunut laillisen suojelun järjestelmän uusiminen. Katovuosien luoman kriisin vaikutusta ei saa unohtaa, mutta vastauksessa ei pidä keskittyä liikaa vain katovuosien tapahtumiin. Vastauksesta on käytävä selkeästi ilmi se tosiasia, että köyhäinhuollon saaman huomion taustalla oli pelko luokkakonfliktin kärjistymisestä monien muiden eurooppalaisten maiden tavoin. On myös kerrottava wrightiläisestä työväenliikkeestä, sosiaalipolitiikka ilman politiikkaa – periaatteesta ja kansalaisyhteiskuntaideologiasta. On esitettävä johtopäätös, että sosiaaliset ongelmat eivät hävinneet eivätkä monessa tapauksessa muuttuneet paljon, mutta niihin alettiin kiinnittää enenevässä määrin huomiota.

2. (6p.)

Kaikille valintakokeessa vastauksen jättäneille on annettu kirjallisuuskokeen 2. tehtävästä täydet 6 pistettä.

3 a) (3p.)

Vastauksessa on määriteltävä se, mitä tuloeroilla tarkoitetaan, myös suhteellisesti. On käytävä läpi teollisuustyöläisten, maataloustyöläisten, sekatyöläisten ja virkamiesten tulojen kehitys tarkastelujaksolla. On myös tuotava esiin se, että tuloerot eivät kerro kaikkea alueellisista ja sukupuolieroista sekä koulutuksen merkityksestä. Lisäksi on osattava liittää tulokehitys taloudelliseen taustaansa.

3 b) (3p.)

On määriteltävä se, mitä sosiaalisella taustalla tarkoitetaan. On esitettävä lyhyesti apteekkarien, virkamiesten, tehtailijoiden, kauppiaiden ja kauppavirkailijoiden sekä tilanomistajien toiminta tehtaiden perustajina ja mikä oli näille kunkin ryhmän toiminnalle tyypillistä. Lisäksi on tuotava esille yhtiöt, suvut ja ulkomaalaiset tehtaiden perustajina. On myös kiinnitettävä huomiota suomalaisen teollisuuden erityispiirteisiin, kuten vähäinen tietotaito ja Venäjään kuulumisen tuomat muutokset, tarkastelujaksolla.

Arvosteluperusteet, aineistokoe

4. (9p.)

Keskeistä vastauksessa on hallita perustiedot 1800-luvun lopun kärjistyneistä maanomistusoloista ja kytkeä maanjakohuhujen leviäminen 1800-luvun lopun maatalouskriisiin, torpparikysymykseen ja maattoman väestön kasvuun (max 3p).

Maanomistusolojen lisäksi maanjakohuhujen leviäminen on liitettävä Suomessa vallinneeseen kireään poliittiseen tilanteeseen ja venäläistämispoliittikkaan (max 1p.). Taloudellisesti tukalassa ja poliittisesti epävakassa tilanteessa venäläistämistoimenpiteet saattoivat maata omistamattoman väestön näkökulmasta näyttää pikemminkin mahdollisuudelta kuin uhkalta.

Ståhlbergin raportissa mainitsevat syyt maanjakohuhujen leviämislle (maamittareiden ja viranomaisten toiminnan väärintulkinta, venäläistämistoimenpiteet, tilattoman väestön heikko asema, mahdollinen venäläisagitaatio) on osattava poimia(1p.); samalla kuitenkin tärkeää on myös pitää kriittinen etäisyys lähdeaineistoon (1p.). On myös muistettava analysoida raportissa esille tuotuja eroja huhun leviämisessä maan eri osissa ja eri sosiaaliryhmien välillä (1p.).

Sekä tehtävänannossa mainittu pohdintaa että perustelu on löydettävä (max 2p.); täydet yhdeksän pistettä saa vain jos osaa luontevasti nojautua vastauksessaan sekä Ståhlbergiin, kirjatietoon että omaan asioiden esittämisen- ja perustelukykyyn.

5. (3p.)

Perusoletus tehtävässä on, että teollisuustyöläiset olivat tyytyväisempiä oloihinsa ja irtautuneempia agraariyhteisöstä kuin esim. maataloustyöläiset. Tilanteessa, jossa erityisesti ammattitaitoisten teollisuustyöläisten elintaso oli noussut suhteellisen nopeasti, oman maan omistaminen ei ollut samalla tavalla olennaisen tärkeää ja toivottua kuin maaseudun tilattoman väestön keskuudessa.

6. (6p.)

Keskeistä hyvässä vastauksessa on laaja yhteiskunnallinen näkökulma, yleistäminen ja Suomalaisen 1800-luvun lopun yhteiskunnan asettaminen laajempaan (kansainväliseen) kontekstiin. Tässä tehtävässä pohdinta ja perustelu ovat erityisen tärkeällä sijalla, samoin kriittinen etäisyys lähdeaineistoon. (laaja näkökulma, lähdekriittisyys ja pohdinta yhteensä max 2p.)

Lisäksi tehtävässä on annettu pisteitä ainakin seuraavien konkreettisten yhteiskunnan piirteiden esille nostamisesta:

-Maatalousvaltaisuus; Suomi oli selvästi agraarinen yhteiskunta, jossa maaomaisuus oli keskeinen varallisuuden ja sosiaalisten erojen lähde (max 1p.)

-Jyrkät luokkaerot ja maatalouskysymyksen kärjistymisen (1p.)

-Kärjistyneisiin luokkaeroihin ja Venäjän kiristyneeseen politiikkaan liittyen yhteiskunnan politisoituminen (1p.)

-säätö-yhteiskunnan muuttuminen luokka-yhteiskunnaksi, talouden kaupallistuminen (1p.)

Myös tiettyjen muiden piirteiden, kuten heikon koulutustason ja infrastruktuurin sekä valtion autoritäärisyyden esiintuomisesta on voinut saada pisteitä, mikäli esiintuodut piirteet on osattu kytkeä luontevasti osaksi Suomalaisen yhteiskunnan laajempaa analyysia.